

Alte...
Nederlandsche...
R.G.S. RECHTGE...
BIBLIOTHEEK

X 398

LEERPLICHT

door

A. VANDER STICHELE

Substituut bij de Raad van State

In deze verhandeling werd de stof bijgehouden tot

1 Februari 1955

Middel
Nederl.
Bibl. Mus.
Nederl. Ind.

X 398

INHOUD

	Nrs
INHOUD	
ZAKENREGISTER	
BIBLIOGRAPHIE	
Algemene beschouwingen — Begrip — Wetgeving	1 - 2
HOOFDSTUK I. — WETTELIJKE BEPALING VAN DE LEERPlicht	3 - 5
HOOFDSTUK II. — SCHORSING	6 - 10
HOOFDSTUK III. — DUUR	11 - 16
AFDELING I. — <i>Beginsel</i>	11
AFDELING II. — <i>Verlenging</i>	12 - 13
AFDELING III. — <i>Verkorting</i>	14
AFDELING IV. — <i>Vaststelling van het einde van de leerplicht</i>	15
AFDELING V. — <i>Bewijs van lagere studiën</i>	16
HOOFDSTUK IV. — REGELMATIG SCHOOLBEZOEK	17 - 19
HOOFDSTUK V. — SCHOOLJAAR EN VACANTIE	20 - 23
HOOFDSTUK VI. — TOEZICHT	24 - 28
AFDELING I. — <i>Op de inschrijving</i>	24 - 25
AFDELING II. — <i>Op het schoolbezoek</i>	26 - 28
HOOFDSTUK VII. — SANCTIES	29 - 40

ZAKENREGISTER

Aanplakking
— bericht aan de gezinshoofden, 24.

Abnormale kinderen.
— bijzondere school voor —, 10.
— medisch schooltoezicht, 10.
— schorsing van leerplicht, 9.
— wetgeving, 2.

Abnormale, opvoedbare kinderen.
— leerplicht, 10.
— verlenging van leerplicht, 12.

Achterlijke kinderen.
— leerplicht, 9.

Afgevaardigde voor de kinderbescherming.
— advies kinderrecht bij benoeming van bij de school aangestelde —, 19.
— bij de school aangestelde —, 19.
— taak bij toezicht op de inschrijving, 25.

Afstand van de school.
— geval van schorsing van de leerplicht, 7.
— geen geval van schorsing van de leerplicht voor abnormale, opvoedbare kinderen, 10.

Afwezigheid.
Zie: Schoolverzuim.

Ambtenaar van het openbaar ministerie.
— zaak door procureur des konings ter beschikking overgemaakt aan —, 29.

Beroep.
— tegen vonnis, 36.

Beroepsschool.
— voorwaarde om door onderwijs in — te voldoen aan leerplicht, 4.

Bewakingsrecht.
— persoon die — heeft en leerplicht, 5.

Bewijs van lagere studiën, 16.

Briefwisseling.
— geen vorm van huisonderwijs, 4.

Commissie van openbare onderstand.
— keuze van school voor kinderen toevertrouwd aan —, 5.

Conferentie.
— telt niet mee als schooldag, 21.

Derde graad.
— getuigschrift na voltooiing studiën van —, 16.

Duur van de leerplicht, 11 en volg.
— aanvang, 11.
— einde, 11.
— gezinshoofd zonder vaste verblijfplaats, 14.
Zie ook: Verkorting van de leerplicht, Verlenging van de leerplicht.

Erkende school.
— gezinshoofd vrije keuze van al of niet —, 4.

Foorkramers.
— verkorting duur leerplicht, 14.

Geïnspecteerde school.
— gezinshoofd vrije keuze van al of niet —, 4.

Geldboete.
— bedrag, 33.
— opdecimes, 33.

Gemeentebestuur.
— jaarlijks bericht aan gezinshoofden zonder vaste verblijfplaats, 14.
— lijst van schoolplichtige kinderen, 24.
— oprichting van internaat voor kinderen zonder vaste verblijfplaats, 14.
— toelage voor kosten van verplaatsing naar school voor abnormalen, 10.

Gesubsidiëerde school.
— gezinshoofd vrije keuze van al of niet —, 4.

Getuigschrift.
— bij verlaten van lagere school, 15.

Gevangenisstraf.
— subsidiaire —, 33.
— in geval van herhaling, 34.

Gewetensbezwaren.
— van het gezinshoofd, geval van schorsing van de leerplicht, 8.

Gezinshoofd.
— in legerdienst, 31.
— leerplicht, 5.
— sanctie tegenover —, 30 en volg.
— vrije keuze van school, 4.

- Gezinshoofd van vreemde nationaliteit.
— leerplicht, 5.
- Gezinshoofd zonder vaste verblijfplaats.
— inbreuk op leerplicht, 14.
— kennisgeving keuze schoolinrichting, 14.
— verkorting duur leerplicht, 14.
— wetgeving, 2.
- Herhaling.
— overtreding inbreuk inschrijving, 34.
— overtreding schoolverzuim, 34.
- Hoofdinspecteur.
— advies verlenging leerplicht, 12.
- Huisonderwijs.
— bericht aan kantonnale inspecteur, 25.
— door briefwisseling, 4.
— toezicht, 4.
— wijze om zich van de leerplicht te kwijten, 3 en volg.
- Inrichting niet aan staattoezicht onderworpen.
— toezicht kantonnale inspecteur, 25.
- Inschrijving.
— herhaling bij overtreding, 34.
— taak van de bij de school aangestelde afgevaardigde voor de kinderbescherming, 19.
— toezicht kantonnale inspecteur, 24.
- Internaat.
— voor kinderen zonder vaste verblijfplaats, 14.
- Kantonnale inspecteur.
— aanvraag tot schorsing leerplicht, 24.
— controle van de lijsten van de leerplichtige kinderen, 25.
— mededeling aan de — van de vonnissen, 37.
— taak bij schoolverzuim, 26.
— toezicht bij schorsing leerplicht, 25.
— toezicht gezinshoofden zonder vaste verblijfplaats, 14.
— toezicht huisonderwijs, 25.
— toezicht inrichting niet aan staattoezicht onderworpen, 25.
— toezicht inschrijving, 24.
— verklaring vaststelling einde leerplicht, 15.
— waarschuwing bij nalatigheid inschrijving, 25.
- Kinderbescherming.
— bij de school aangestelde afgevaardigde voor de —, 19.
Zie ook: Afgevaardigde voor de kinderbescherming.
- Kinderrechter.
— advies van de — bij benoeming van de bij de school aangestelde afgevaardigde voor de kinderbescherming, 19.
- beoordeling van reden van schoolverzuim, 18.
— maatregel tegenover het kind, 30.
— plaatselijke bevoegdheid, 31.
— verlengde leerplicht, 12.
— wetgeving, 2.
— zaak aanhangig gemaakt voor de — door de procureur des konings, 29, 30.
- Klasuren, 22.
— kinderen aangetroffen op straat of in het veld rondzwerfend tijdens de —, 28.
— tewerkstellen van leerplichtige kinderen buiten de —, 38.
- Kwade wil.
— bestanddeel van de overtreding, 32.
- Lagere graad.
— voldoen aan de leerplicht door onderwijs in een school van de —, 4.
- Leerplicht.
— aanvang, 11.
— abnormale kinderen, 9.
— abnormale, opvoedbare kinderen, 10.
— achterlijke kinderen, 9.
— algemene —, 2.
— begrip, 1 en volg.
— bepaling, 3 en volg.
— duur, 11 en volg.
— einde, 11.
— gezinshoofd van vreemde nationaliteit, 5.
— kinderen aan de commissie van openbare onderstand toevertrouwd, 5.
— minder begaafde kinderen, 9.
— moeder, 5.
— persoon die bewakingsrecht heeft, 5.
— sancties, 29 en volg.
— school voor abnormale kinderen, 10.
— schorsing, 6 en volg.
— vader, 5.
— vaststelling van het einde van de —, 15.
— verkorting, 14 en volg.
— verlengde —, 12, 13.
— verlenging, 12.
— verlenging van — voor abnormale, opvoedbare kinderen, 10.
— voldoen aan — door onderwijs in openbare school, 4.
— voldoen aan — door onderwijs in private school, 4.
— voldoen aan — door onderwijs in school van de lagere graad, 4.
— voogd, 5.
— wetgeving, 2.
- Zie ook: Duur van de leerplicht, Schorsing van de leerplicht, Verkorting van de leerplicht, Verlengde leerplicht, Verlenging van de leerplicht.

Medisch schooltoezicht.

- advies over verlenging van de leerplicht, 12.
- leerplicht van abnormale kinderen en —, 10.
- leerplicht van abnormale, opvoedbare kinderen, en —, 10.

Middelbare graad.

- voldoen aan leerplicht door onderwijs in een school van de —, 4.

Militaire rechtsmacht.

- bevoegdheid, 31.

Minister van openbaar onderwijs.

- aflevering van schoolkaart aan kinderen van gezinshoofden zonder vaste woonplaats, 14.
- benoeming van de bij de school aangestelde afgevaardigde voor de kinderbescherming, 19.
- beoordeling van de reden om van school te veranderen tijdens het schooljaar, 40.
- vaststelling datum van aanvang schooljaar, 20.
- vaststelling datum van aanvang vacantie, 23.
- verlenen van seizoenverlof, 23.
- verlenging van de leerplicht, 12.

Moeder.

- leerplicht, 5.

Nationaliteit.

- gezinshoofd van vreemde — en leerplicht, 5.

Onderwijzend personeel.

- privaot onderwijzer, 4.
- tuchtstraf bij niet aangifte schoolverzuim, 27.

Ongesteldheid.

- geldige reden voor schoolverzuim, 17.
- Zie ook: Ziekte.

Openbare school.

- bijzondere inrichting voor kinderen van gezinshoofden zonder vaste verblijfplaats, 14.
- vacantie, aanvang en duur, 23.
- voldoen aan de leerplicht door onderwijs in een —, 4.
- voor abnormalen, 10.

Overlijden.

- van familielid, reden van schoolverzuim, 17.

Overtreding.

- bestanddelen, 32.
- gezinshoofd zonder vaste verblijfplaats, 14.
- Zie ook: Inschrijving. Schoolverzuim.

Politie.

- taak van de plaatselijke — bij toezicht op de inschrijving, 25.
- taak van de plaatselijke — bij toezicht op het schoolverzuim, 28.
- taak van de staats— bij toezicht op het schoolverzuim, 28.

Politierechtbank.

- beoordeling van de reden van schoolverzuim, 18.
- bevoegdheid *ratione loci*, 31.
- bevoegdheid *ratione materiae*, 29.
- zaak aanhangig maken voor de —, 29.

Private school.

- bijzondere inrichting voor kinderen van gezinshoofden zonder vaste verblijfplaats, 14.
- vacantie, aanvang en duur, 23.
- voldoen aan de leerplicht door onderwijs in een —, 4.
- voor abnormalen, 10.

Procureur des konings.

- aangifte bij — van niet ingeschreven kinderen, 25.
- aangifte bij — van schoolverzuim, 26.
- kennisgeving van vonnis aan kantonale inspecteur, 37.
- verlenging van leerplicht, 12.
- wetgeving, 2.
- zaak aanhangig maken voor de kinderrechter, 29.
- zaak ter beschikking aan de ambtenaar van het openbaar ministerie bij de politierechtbank, 29.

Provincie.

- oprichting van internaat voor kinderen van gezinshoofden zonder vaste verblijfplaats, 14.
- toelage voor kosten van verplaatsing naar school voor abnormalen, 10.

Rijkstehuis voor kinderen van gezinshoofden zonder vaste verblijfplaats, 14.

Sancties, 29 en volg.

- bij schoolverzuim, 29 en volg.
- in geval van feitelijkheden, geweld-daden, bedreigingen, enz., die vrije keuze van school beletten, 39.
- overtreding op wetsbepaling aangaande inschrijving, 29 en volg.
- tewerkstellen van leerplichtige kinderen, 38.

Scheiding.

- feitelijke — en leerplicht, 5.
- Zie ook: Bewakingsrecht.

Schipper.

- verkorting van de duur leerplicht, 14.

- Schoolbezoek, 26.
 — geldige reden van schoolverzuim, 17 en volg.
 — regelmatig —, 17 en volg.
 — uitzonderlijke reden van schoolverzuim, 18.
 Zie ook: Schoolverzuim.
- Schooldagen.
 — aantal — in schooljaar, 20.
 — begrip, 21.
 — schorsing van de klassen om redenen van overmacht, 21.
- Schoolhoofd.
 — advies over verlenging leerplicht, 12.
 — abnormale, opvoedbare kinderen, 10.
 — taak van — in verband met schoolverzuim, 26.
- Schoolinspectie.
 — beoordeling van reden van schoolverzuim, 18.
 — klacht bij de procureur des konings, 29.
 — verlenen van seizoenverlof, 23.
 Zie ook: Hoofdinspecteur, Kantonnale inspecteur, Toezicht.
- Schooljaar en vacantie, 20 en volg.
 — wetgeving, 2.
 Zie ook: Vacantie.
- Schoolkaart.
 — aan kinderen van gezinshoofden zonder vaste verblijfplaats, 14.
- Schooloverheid.
 — verlenen van seizoenverlof, 23.
 — voorstel van de bij de school aangestelde afgevaardigde voor de kinderbescherming, 19.
- Schoolplicht.
 — voorkeur aan term leerplicht, 1.
 Zie ook: Leerplicht.
- Schooluitstap.
 — aangezien als schooldag, 21.
- Schoolverzuim.
 — aangifte bij procureur des konings, 26.
 — gezinshoofd zonder vaste verblijfplaats, 14.
 — herhaling bij overtreding, 34.
 — niet aangifte van —, tuchtstraf voor onderwijzend personeel, 27.
 — taak van de bij de school aangestelde afgevaardigde voor de kinderbescherming, 19.
 — taak van de kantonnale inspecteur, 26.
 — taak van de plaatselijke politie en de staatspolitie, 28.
 — taak van het schoolhoofd, 26.
 — uitzonderlijke redenen, 18.
 — wettelijke redenen, 17.
 Zie ook: Schoolbezoek.
- School voor abnormale kinderen.
 — afstand van de woonplaats, 10.
- keuze van gezinshoofd, 10.
 — toelagen voor reisonkosten, 10.
- Schoolwandeling.
 — aangezien als schooldag, 21.
- Schorsing van de leerplicht, 6 en volg.
 — aanplakking van een bericht aan de gezinshoofden, 24.
 — aanvraag aan de kantonnale inspecteur, 24.
 — abnormaliteit, geval van —, 9.
 — afstand van de school, geval van —, 7.
 — gevallen, 6 en volg.
 — gewetensbezwaren van het gezinshoofd, geval van —, 8.
 — toezicht kantonnale inspecteur, 25.
- Schorsing van tenuitvoerlegging van vonnis, 35.
- Seizoenverloven, 23.
 — tewerkstellen van leerplichtige kinderen buiten —, 38.
- Staat.
 — oprichting van internaat voor kinderen zonder vaste verblijfplaats, 14.
 — toelage voor kosten van verplaatsing naar school voor abnormalen, 10.
- Tewerkstellen van leerplichtige kinderen, 38.
- Toelage.
 — voor kosten van verplaatsing naar school voor abnormalen, 10.
- Toezicht.
 — op de inschrijving, 24.
 — op huisonderwijs, 4.
 — wetgeving, 2.
 Zie ook: Medisch schooltoezicht.
- Vacantie, 20 en volg.
 — aanvang, 23.
 — duur, 23.
 — tewerkstellen van leerplichtige kinderen buiten de —, 38.
 — wetgeving, 2.
- Verandering van school.
 — tijdens het schooljaar, 40.
 — wetgeving, 2.
- Verkeersmiddelen.
 — tijdelijk moeilijke —, reden van schoolverzuim, 17.
- Verkorting van de leerplicht, 14 en volg.
- Verlengde leerplicht.
 — inbreuken, 12.
 — krachtens de volmachtswetten van 1934 en 1935, 13.
 — wetsontwerp, 13.
- Verlenging van de leerplicht.
 — advies van hoofdinspecteur, 12.
 — advies van schoolgeneesheer, 12.

- advies van schoolhoofd, 12.
  - ministerieel besluit, 12.
  - voor abnormale, opvoedbare kinderen, 10.
- Verzet.
- tegen verstekvonnis, 36.
- Vierde graad.
- getuigschrift na voltooiing van studien van de —, 16.
- Voogd.
- keuze van de school voor kinderen toevertrouwd aan de commissie van openbare onderstand, 5.
  - leerplicht, 5.
- Vrederechter.
- Zie: Politierechtbank.
- Vrije keuze van school.
- bericht aan de gezinshoofden, 24.
- strafsancties in geval van feitelijke heden, gewelddaden, bedreigingen, enz., 39.
  - voor abnormale, opvoedbare kinderen, 10.
  - voor kinderen toevertrouwd aan de commissie van openbare onderstand, 5.
- Werkboekje.
- aflevering van —, 15.
- Wet op de arbeid van vrouwen en kinderen, 38.
- Ziekte.
- besmettelijke — in het gezin, reden van schoolverzuim, 17.
  - besmettelijke — van de onderwijzer, reden van schoolverzuim, 18.
  - reden van schoolverzuim, 17, 18.
-

BIBLIOGRAPHIE

- AXTERS, A. — *Commentaire de la loi organique de l'instruction primaire*, Brugge, 1909.
- BAUWENS, L. — *Code général de l'enseignement primaire et normal*, Brussel, 1923.
Wetgeving van het lager onderwijs, Brussel, 1938.
- DU BUS DE WARNAFFE, Ch. — *Les lois organiques de l'enseignement primaire depuis 1830*, Brussel, 1911.
- DE PAEUW. — *La réforme de l'enseignement populaire en Belgique*, Parijs, 1919.
- DE SCHEPPER A. en VANSILIETTE, G. — *Wet tot regeling van het lager onderwijs*, Lier, 1948.
- P.B. — Tw. *Enseignement (en général)*.
Tw. *Enseignement primaire*.
- R.P.D.B. — Tw. *Enseignement*.
- WILKIN, R. — *L'enseignement communal*, Luik, 1935.
-

ALGEMENE BESCHOUWINGEN BEGRIJ — WETGEVING (1)

1. — Door de leerplicht wordt bedoeld de wettelijke verplichting voor de gezinshoofden, er voor te zorgen dat hun kinderen een onderwijs genieten overeenkomstig de wet.

De wet gebruikt de term *schoolplicht*, die minder juist is, want zij sluit het huisonderwijs uit. De wet schrijft immers het bezoeken van een school niet voor (zie verder, n° 4); er is alleen sprake van een verplichting van leren gedurende een aantal studiejaar. Daarom wordt in dit trefwoord de voorkeur gegeven aan de term *leerplicht*.

2. — De wettelijke bepalingen aangaande de leerplicht zijn vervat in de artikelen 1 tot 11 bis van de wet tot regeling van het lager onderwijs.

De laatste tekstcoördinatie van deze organieke wet gebeurde door koninklijk besluit van 25 October 1921. Daar vindt men reeds de grote lijnen van de huidige wetgeving op de leerplicht. De wet van 19 Mei 1914 had immers de algemene leerplicht ingevoerd, die, nog vóór de coördinatie, aangevuld en gewijzigd werd door de wetten van 14 Augustus 1919 (betere inrichting van het toezicht op de leerplicht) en van 18 October 1921 (tussenkoms van de procureur des konings en de kinderrechtcr).

De gecoördineerde tekst werd nadien gewijzigd en aangevuld door de wetten van 15 Mei 1929 (gezinshoofden zonder vaste woonplaats), 6 Maart 1925 en 25 Maart 1931 (leerplicht uitgebreid tot de abnormale kinderen), 15 Juli 1939 (schooljaar en vacaties) en van 14 Augustus 1948 (verandering van school tijdens het schooljaar).

Het is zeker opmerkenswaardig hoelang men in ons land heeft moeten wachten op de algemene leerplicht, terwijl die in Nederland reeds geregeld werd door de Wet van 7 Juli 1900.

Voordien had reeds Keizerin Maria-Theresia een poging gedaan om de leerplicht in te voeren, nl. door het Reglement van 8 December 1774, opgesteld door Jan Desroches. Dit merkwaardig reglement voorzag toen reeds in de vorming van het onderwijzend personeel, leerprogramma, schoolinrichting en schoolplicht. Maar zelfs wanneer Desroches, in 1787, onder de regering van Jozef II, inspecteur-generaal werd van de Belgische scholen, kon hij hier zijn reglement niet doen toepassen.

---

(1) De zonder nadere aanduiding aangehaalde artikelen, zijn die van de gecoördineerde wetten tot regeling van het lager onderwijs (zie n° 2).

HOOFDSTUK I

Wettelijke bepaling van de leerplicht

3. — Ingevolge artikel 1 van de wet tot regeling van het lager onderwijs is het gezinshoofd ertoe verplicht zijn kinderen een voldoende lager onderwijs te verstrekken of te laten verstrekken.

4. — Om zich van deze wettelijke verplichting te kwijten, heeft het gezinshoofd de keuze ofwel zijn kinderen te doen onderwijzen in een openbare of private school van de lagere of van de middelbare graad, ofwel thuis aan zijn kinderen onderwijs te geven of te laten geven (art. 1).

De wet laat aan het gezinshoofd de grootst mogelijke vrijheid. Het is niet nodig dat de school door de Staat erkend, gesubsidieerd of geïnspecteerd wordt. Het kind mag naar een beroepsschool gaan, op voorwaarde dat deze school het programma van het lager onderwijs heeft (Min. verklaring, *Parlem. Hand.*, Kamer, 1913-14, 17 Dec. 1913; — *Parlem. Vr.*, Kamer, 27 Dec. 1929, Bulletin n° 11; *Rev. Adm.*, 1930, 285; — zie ook: Ministeriële verklaring, *Parlem. Hand.*, Kamer, 1947-48, 27 Jan. 1948).

Indien het onderwijs thuis door een privaot-onderwijzer gegeven wordt, kan aan het gezinshoofd gevraagd worden op welke wijze hij zijn verplichting nakomt. De inspectiediensten hebben het recht hieromtrent inlichtingen in te winnen wanneer dit privaot onderwijs twijfelachtig is (Ministeriële verklaring, *Parlem. Hand.*, Senaat, 10 April 1914).

Het onderwijs per briefwisseling wordt onvoldoende geacht, omdat er geen toezicht bestaat en er geen leiding aan het kind gegeven wordt (Pol. Beaumont, 22 Febr. 1928, *Pas.*, 1928, III, 174).

5. — De verplichting aan de kinderen een onderwijs te geven, berust op het gezinshoofd, d.w.z. de vader, of bij gebreke van deze de moeder, vervolgens de voogd, of al wie, volgens het burgerlijk wetboek, het bewakingsrecht over het schoolplichtig kind uitoefent.

Naar aanleiding van strafrechtelijke vervolgingen tegen het nalatige gezinshoofd (zie verder, n° 29 en volg.) zijn er wel betwistingen dienaangaande mogelijk, o.m. wanneer de ouders feitelijk gescheiden leven.

Overeenkomstig artikel 78 van de organieke wet op de openbare onderstand, staan de kinderen, die aan de commissie van openbare onderstand toevertrouwd zijn, onder haar voogdij. De aangeduide voogd zal onder toezicht van de commissie de school kiezen die de kinderen zullen bezoeken. Bij de keuze van de school is de voogd echter gehouden de godsdienstige en wijsgerige overtuigingen te eerbiedigen van de familie der kinderen (*Parlem. Vr.*, Kamer, 15 Dec. 1950, Bulletin, 9 Jan. 1951, blz. 189).

Ook de gezinshoofden van vreemde nationaliteit zijn aan de schoolwet onderworpen. Men oordeelt immers dat de wet, voorgeschreven in het belang van het kind, van openbare orde is, en geldt voor alle inwoners van het land (Pol. Beaumont, 8 Nov. 1929, *T. Vred.*, 1930, 246; — Pol. Gedinne, 18 Oct. 1929, *R.D.P.*, 1930, 140; — zie ook: Ministeriële verklaring, 2 Juni 1932, *Parlem. Hand.*, Kamer, 1931-1932, 1914.)

HOOFDSTUK II

Schorsing

6. — Het gezinshoofd dat zich van zijn verplichtingen ter zake van de leerplicht kwijt door zijn kinderen naar een school te sturen, is tijdelijk ontheven van zijn verplichtingen in een van de drie gevallen, bepaald door artikel 2: afstand van de school, gewetensbezwaren en abnormaliteit van het kind.

7. — Het eerste geval van schorsing betreft de afstand van de school: wanneer er geen school van de lagere of van de middelbare graad, noch klassen, scholen of bijzondere inrichtingen bestaan binnen een afstand van vier kilometer van de woning van het kind (art. 2, eerste lid).

De afstand dient niet berekend te worden in vogelvlucht, maar volgens de weg die het kind werkelijk af te leggen heeft (*Parlem. Vr.*, Kamer, 13 Maart 1923, *Rev. Adm.*, 1923, 288).

8. — De tweede reden van schorsing zijn de gewetensbezwaren van het gezinshoofd tegen elke school gelegen binnen dezelfde omtrek van vier kilometer van de woonplaats (art. 2, tweede lid).

De wet bepaalt niet welke gewetensbezwaren mogen aangenomen worden. Over de grond van de aangevoerde bezwaren mag de rechter geen oordeel vellen; hij kan alleen de ernst en de oprechtheid ervan nagaan (Ministeriële verklaring, *Parlem. Hand.*, Senaat, 29 April 1914).

9. — De derde hypothese betreft abnormale kinderen (art. 2, derde lid). Hiermee worden kinderen bedoeld die wegens lichaamsgebreken of zwakzinnigheid noch om het even welke lagere school, noch de klassen voor abnormale kinderen bestaande binnen een straal van vier kilometer van hun woonplaats met vrucht kunnen volgen. Dus achterlijke of minder begaafde kinderen zijn in deze hypothese niet begrepen; zij blijven aan de gewone wetgeving onderworpen.

10. — Voor abnormale kinderen die opvoedbaar zijn, blijft de leerplicht gehandhaafd, en wordt zelfs verscherpt en verlengd (wat de verlenging betreft, zie verder, n° 12).

Of een kind abnormaal en toch opvoedbaar is, m.a.w. of het gebrek waaraan het lijdt door een aangepast onderwijs kan verholpen worden, is een feitelijke kwestie.

In de wet zelf wordt niet aangeduid wie moet zeggen of een kind abnormaal is, of abnormaal en opvoedbaar. Het advies van de geneesheer die met het medisch schooltoezicht belast is, zal doorslaggevend zijn voor het gezinshoofd, het

schoolhoofd en gebeurlijk voor de rechter die in twijfelachtige gevallen een aanvullend deskundig onderzoek zal kunnen bevelen (Min. Omz., 20 Oct. 1931).

Voor abnormale, opvoedbare kinderen wordt de leerplicht verscherpt. De afstand van de school kan inderdaad niet ingeroepen worden als een reden tot ontheffing wanneer een meer verwijderde onderwijsinrichting gemakkelijk te bereiken is. Dit is opnieuw een feitelijke kwestie, uiteindelijk door de rechter te beoordelen. Over het algemeen zal een school gemakkelijk te bereiken zijn wanneer het abnormale kind er van uit zijn woonplaats kan heengaan met vervoermiddelen, die het zonder gevaar kan gebruiken en zonder andere kosten dan de eigenlijke vervoerkosten. Aldus zal een kostschool niet kunnen aangezien worden als een gemakkelijk bereikbare instelling (Min. Omz., 20 Oct. 1931).

Maar ook hier blijft de vrije keuze van de school voor het gezinshoofd vrijwaard: vrije keuze tussen de gewone school voor normale kinderen (van welke soort ook, gemeenteschool of vrije school) en de bijzondere school voor abnormalen.

In geval de school voor abnormalen op meer dan vier kilometer van de woonplaats van het kind gelegen is, komen de eventuele reiskosten ten laste van de inrichting, die recht heeft op een speciale toelage vanwege de openbare besturen. De toelage wordt voor $\frac{5}{8}$ gedragen door de staat, voor $\frac{1}{8}$ door de provincie en voor $\frac{2}{8}$ door de gemeente waar het kind woonachtig is.

De toepassing van deze bepaling wordt bij koninklijk besluit geregeld.

Vermits zowel de private als de openbare scholen deze vergoeding ontvangen, is de vrijheid van het gezinshoofd vrijwaard.

HOOFDSTUK III

Duur

AFDELING I. — *Beginsel.*

11. — De leerplicht duurt, in beginsel, acht jaar. Hij neemt een *aanvang* na het zomerverlof van het jaar waarin het kind de ouderdom van zes jaar bereikt (art. 3).

Aldus moeten alle kinderen geboren tussen 1 Januari en 31 December 1949 onderwijs ontvangen, te rekenen vanaf de heropening van de klassen in September 1955. De oudste kinderen zullen 6 jaar en 9 maand oud zijn, de jongste slechts 5 jaar en 9 maand.

Het kind is niet meer leerplichtig wanneer het gedurende acht jaar onderricht heeft ontvangen. De leerplicht eindigt dus bij de *aanvang* van het groot verlof van het jaar waarin de leerling de leeftijd van veertien jaar bereikt.

Het vroegtijdig schoolgaan komt niet in aanmerking voor deze acht verplichte studiejaren (*Parlem. Vr.*, Kamer, 5 Febr. 1929, *Rev. Adm.*, 1929, 467).

Het kind dat de volledige cyclus van de lagere graad in minder dan acht jaar doorloopt, blijft niettemin leerplichtig (*Parlem. Vr.*, Kamer, 29 Maart 1928, *Rev. Adm.*, 1928, 326).

AFDELING II. — *Verlenging.*

12. — Op dit algemeen principe zijn er echter wettelijke *uitzonderingen*; de ene verlengt de leerplicht, de andere verkort de duur ervan.

Andere dan deze wettelijke uitzonderingen zijn uitgesloten; elk verzoek in dit verband moet afgewezen worden.

Verlenging van de duur van acht schooljaren kan bij ministerieel besluit voorzien worden voor de opvoedbare abnormale kinderen (zie boven, n° 10). Er is een verlenging mogelijk die evenwel niet verder mag gaan dan het einde van het schooljaar waarin het kind zijn zestiende jaar bereikt.

De ministeriële beslissing wordt getroffen op voorstel van het schoolhoofd van de inrichting die het onderwijs verstrekt, na advies van de schoolgeneesheer, en van de hoofdinspecteur.

Deze bepaling is enkel van toepassing op de kinderen die een aangepast onderwijs ontvangen in een daartoe speciaal bestemde onderwijsinrichting of in een bijzondere klas voor abnormalen (*Parlem. Vr.*, Senaat, 20 Maart 1934, Bulletin n° 18, bladz. 326).

Hoe zal een dergelijk ministerieel besluit uitgelokt worden ?

Het schoolhoofd moet een gemotiveerd voorstel voor advies voorleggen aan de medische inspecteur. Het voorstel en het advies worden overgemaakt aan de hoofdinspecteur die ze, aangevuld met zijn advies, doorstuurt naar de minister.

De ministeriële beslissing wordt ter kennis gebracht van het betrokken gezinshoofd, de schoolinspecteur, de plaatselijke overheid en de procureur des konings. Elke inbreuk op deze verlengde leerplicht wordt aangeklaagd bij de procureur des konings en vervolgd zoals de inbreuken op de gewone leerplicht (Min. Omz., 20 Oct. 1931; — zie verder, n° 29).

13. — Hier moet zeker vermeld worden de reeds lang in het vooruitzicht gestelde verlenging van de leerplicht tot 15 jaar. Het jongste wetsontwerp op de leerplicht dateert van 18 December 1953 (*Parlem. Besch.*, Kamer, 1953-54, n° 1421).

Een vroegere poging in die zin werd gedaan door het koninklijk besluit van 31 Juli 1935, getroffen krachtens de wet van 31 Juli 1934, verlengd en aangevuld door de wetten van 7 December 1934, 15 en 30 Maart 1935, waarbij aan de koning bijzondere volmachten toegekend worden.

In aansluiting bij de maatregelen tot bestrijding van de werkloosheid, was de verlenging van de leerplicht voor jongens en meisjes mogelijk, tot het einde van het schooljaar waarin ze de leeftijd van 16 jaar bereikten, op voorwaarde dat ze in grote nijverheidscentra of steden woonden, en niet voortstudeerden of geen regelmatige bezigheid hadden.

Dit koninklijk besluit werd herhaaldelijk verlengd, tijdens de bezetting overgenomen door een besluit van de secretaris-generaal van het ministerie van openbaar onderwijs van 25 Augustus 1941, het laatst verlengd tot 31 December 1946 (B. Rgt, 13 Febr. 1946), en eindelijk afgeschaft door het besluit van de Regent van 9 Maart 1947, dat de overgangsmaatregelen bepaalt voor de likwidatie. Van deze uitzonderlijke verlenging van de leerplicht werd zelden gebruik gemaakt.

AFDELING III. — *Verkorting.*

14. — Verkorting van de duur van de leerplicht is mogelijk voor de kinderen van de gezinshoofden die geen vaste verblijfplaats hebben, zoals schippers, foorkramers en rondtrekkende venters. Die gezinshoofden voldoen aan hun verplichtingen terzake wanneer ze hun kinderen gedurende vier achtereenvolgende jaren, te beginnen met de aanvang van de lessen in het jaar waarin ze de leeftijd van tien jaar bereiken, toevertrouwen aan een openbare of private bijzondere inrichting (art. 11 bis).

De duur van de leerplicht wordt dus op vier achtereenvolgende jaren gebracht op voorwaarde dat de kinderen onderricht ontvangen in een bijzondere inrichting, of ze openbaar is of privaat. Volgen deze kinderen de gewone school, dan zijn ze leerplichtig gedurende acht jaren, overeenkomstig het normale stelsel.

Jaarlijks, vóór 1 Augustus, herinneren de gemeentebesturen de betrokken gezinshoofden aan hun verplichting door een persoonlijk bericht, en nodigt ze uit, binnen de maand de inrichting te laten kennen die ze voor de opvoeding van hun kinderen gekozen hebben.

De verklaringen van de gezinshoofden worden overgemaakt aan de kantonnale inspecteur die er kennis van geeft aan de minister van openbaar onderwijs.

De kinderen ontvangen dan een schoolkaart, hun afgeleverd door het ministerie van openbaar onderwijs, die moet vertoond worden op aanvraag van gelijk welke vertegenwoordiger van de overheid.

Het gezinshoofd, zonder vaste verblijfplaats, dat in gebreke blijft zijn verplichtingen na te komen, wordt aangeklaagd bij de procureur des konings van het gerechtelijk arrondissement waarin het zijn wettelijke woonplaats heeft of, bij gebreke van bekend domicilie, zijn verblijfplaats.

De staat, de provinciën en de gemeenten mogen internaten oprichten voor de kinderen wier ouders geen vaste verblijfplaats hebben. Gezien deze aangelegenheid meer de schoolinrichting zelf betreft, moge het volstaan te verwijzen naar de artikelen 23bis en 23ter, en naar het koninklijk besluit van 20 December 1930 (gewijzigd door K.B. van 15 Oct. 1934 en 24 Maart 1935) inhoudend het algemeen reglement voor de rijkstehuizen voor kinderen wier ouders geen vaste verblijfplaats hebben, en het koninklijk besluit van 30 December 1929 dat de voorwaarden regelt voor de erkenning van de provinciale, gemeentelijke en private internaten.

De regering heeft vier tehuizen voor schipperskinderen ingericht, nl. te Antwerpen, Evergem, Neuville-sous-Huy en St-Ghislain. Er bestaan ook een provinciale en een tiental gesubsidieerde bijzondere kostscholen.

AFDELING IV

Vaststelling van het einde van de leerplicht.

15. — De officiële vaststelling van het einde van de leerplicht, wordt bepaald door artikel 3, vierde en vijfde lid.

Het einde van de leerplicht voor een leerling die een aan staatstoezicht onderworpen school bezoekt, wordt op verzoek der ouders vastgesteld door een schriftelijke verklaring, afgeleverd door het hoofd van die school, en tot legalisering van de handtekening gevisieerd door de bevoegde gemeenteverheid.

Voor ieder ander kind wordt de verklaring afgeleverd door de kantonale inspecteur en bekleed met de stempel van het schooltoezicht.

De bedoeling is, elke betwisting te voorkomen aangaande de aflevering van de werkboekjes door de gemeentebesturen; alleen kinderen die volkomen voldaan hebben aan de leerplicht kunnen een werkboekje verkrijgen.

De leerlingen die de lagere school verlaten om de lessen in het middelbaar onderwijs te gaan volgen, zullen eveneens een getuigschrift kunnen bekomen waarop het schoolhoofd zal bevestigen dat het kind in zijn school ingeschreven was van die tot die datum.

AFDELING V. — *Bewijs van lagere studiën.*

16. — Er worden twee bewijzen van lagere studiën ingevoerd, af te leveren aan de leerlingen welke met goed gevolg de examens afgelegd hebben, onderscheidenlijk ingericht na voltooiing van hun studiën in de derde en de vierde graad. Een koninklijk besluit regelt de vorm en de vereisten tot aflevering dier bewijzen, zonder onderscheid te maken tussen openbare en private inrichtingen.

De kosten voortspruitend uit het afnemen van die examens komen ten laste van de staat (art. 4).

Die examens zijn niet verplicht. Het koninklijk besluit van 15 April 1953 betreffende het examen ter verkrijging van het getuigschrift van lagere studiën regelt de inrichting en de samenstelling van de examencommissie, de proeven van het examen en het model van het getuigschrift. Een ministerieel besluit van 16 April 1953 bepaalt de uitvoeringsmaatregelen.

HOOFDSTUK IV

Regelmatig schoolbezoek

17. — « De gezinshoofden die aan hun kinderen onderwijs doen geven in een school, moeten zorgen dat dezen de lessen geregeld volgen, namelijk dat zij niet zonder geldige reden... afwezig blijven » (art. 5, eerste lid, gewijzigd door de wet van 15 Juli 1939).

Worden als geldig geachte redenen aangenomen (art. 5, tweede lid) :

1. — de ongesteldheid van het kind,
2. — een zware of besmettelijke ziekte in het gezin,
3. — het overlijden van een familielid,
4. — tijdelijk moeilijke verkeersmiddelen.

De ziekte van het kind moet niet noodzakelijk door een geneeskundig getuigschrift bewezen worden. Het is maar wanneer de oprechtheid van het gezinshoofd betwijfeld wordt, dat een bewijs van het bestaan van de ziekte zal gevraagd worden.

Deze opsomming is in principe beperkend.

Maar het volstaat, het bestaan van één van deze feiten te bewijzen als grond tot rechtvaardiging .

18. — Wanneer het gezinshoofd een andere uitzonderlijke omstandigheid aanvoert, zal niet alleen de werkelijkheid van het ingeroepen feit moeten bewezen worden, maar ook het ernstig karakter ervan als geldige reden tot schoolverzuim (Min. verkl., *Parlem. Hand.*, Senaat, 30 April 1914).

Over die uitzonderlijk aangevoerde redenen zal de schoolinspectie, en bij voorkomend geval, de vrederechter of de kinderrechtter oordelen (art. 5, tweede lid). De feitenrechter beoordeelt deze redenen soeverein, en zijn beoordeling ontsnapt aan het toezicht van het hof van verbreking (*Verbr.*, 14 Mei 1923, *Pas.*, 1923, I, 309 ; *Rev. Adm.*, 1923, 456 ; *R.D.P.*, 1923, 713).

Er werd aldus gevonnist dat de zware besmettelijke ziekte waaraan een onderwijzer geleden heeft, een gevaar betekent voor de leerlingen en een voldoende reden is om ontslagen te worden van het schoolbezoek (*Pol. Dinant*, 19 Mei 1936, *R.D.P.*, 1937, 129).

19. — Artikel 5, derde lid en artikel 6 handelen over de bij de school aangeestelde afgevaardigden voor de kinderbescherming. Zij zouden benoemd worden door de minister van openbaar onderwijs, op voorstel van de schooloverheid, en op advies van de kinderrechtter; hun taak zou er in bestaan toezicht te houden op het schoolgaan, en het schoolhoofd te helpen bij het controleren van de redenen die bij schoolverzuim ingeroepen worden.

Ook artikel 9, tweede lid, vernoemt de bij de schooloverheden aangestelde afgevaardigde voor de kinderbescherming, die aldaar een opdracht krijgt in verband met het toezicht op de inschrijving van de leerplichtige kinderen (zie verder, n° 25).

Deze speciale afgevaardigden voor de kinderbescherming worden in de praktijk niet benoemd; de opdrachten, omschreven in deze wet, worden uitgevoerd door de gewone afgevaardigden voor de kinderbescherming, wanneer de gerechtelijke overheden bepaalde gevallen onderzoeken die hun regelmatig ter kennis gebracht werden.

HOOFDSTUK V

Schooljaar en vakantie

20. — Een schooljaar bedraagt, in de aan staatstoezicht onderworpen scholen, tenminste vierhonderd halve schooldagen, die werkelijk aan onderwijs dienen besteed te worden (art. 7, eerste lid).

De minister van onderwijs stelt, voor alle aan staatstoezicht onderworpen scholen, de aanvang van het schooljaar vast, met inachtneming van de gewestelijke toestanden, en inzonderheid van de gewoonten in verband met het tewerk stellen van de kinderen op het land (art. 7, tweede lid). De bedoeling is wel, zoveel mogelijk eenheid te bereiken.

21. — Onder schooldagen dient verstaan te worden, de dagen waarop aan de kinderen onderwijs verstrekt wordt door hun onderwijzer (Min. omz., 25 Juli 1939).

De dagen, waarop de onderwijzers voor een conferentie of een administratieve vergadering samenkomen, worden niet als schooldagen beschouwd. Zullen wel als dusdanig geteld worden, de dagen voorbehouden aan een schooluitstap of wandeling, wanneer die een opvoedend karakter hebben.

Iedere schorsing van de klassen om redenen van overmacht, of om aanvaardbare redenen die de afwezigheid van het onderwijzend personeel wettigen, moet dus ingehaald worden door het verminderen van het aantal regelmatige verlofdagen of door het verschuiven van de datum der vakantie.

Gezien er daartegen wel ernstige bezwaren bestaan, zijn er schoolbesturen die het jaarlijks totaal aantal halve schooldagen op een hoger cijfer dan vierhonderd vaststellen. Aldus blijft het minimum aantal halve schooldagen toch behouden, zonder aan de orde van de regelmatige verlofdagen iets te moeten wijzigen (Min. omz., 25 Nov. 1939).

22. — Het aantal uren klas mag, met inbegrip van de speeltijden, niet minder dan vijf en twintig per week bedragen.

23. — De vakanties worden bepaald door de gemeentebesturen en door de besturen van de vrije lagere scholen, die naar eigen goedgevoelen de datum van aanvang en de duur van de verschillende vakantieperiodes bepalen, mits inachtneming van de vierhonderd halve schooldagen (art. 7, derde lid).

De minister is echter gerechtigd de aanvangsdatum van het verlof te bepalen voor de aan het staatstoezicht onderworpen scholen van eenzelfde gemeente of van eenzelfde streek. Hierbij zal de minister zich laten leiden door de «gewestelijke toestanden en inzonderheid de gewoonten in verband met het bezigen van kinderen voor het werk op het land» (Min. omz., 25 Juli 1939).

Aan de leerlingen van de derde en vierde graad, van wie het schoolbezoek geen aanleiding heeft gegeven tot enige veroordeling, kunnen

seizoenverloven voor een maximum-termijn van vijf en dertig dagen verleend worden, ten einde de ouders te helpen in de landbouw (art. 7, derde lid). Dus uitsluitend voor hulp in de landbouw (Min. verklaring, *Parlem. Hand.*, Kamer, 10 Dec. 1913 en Senaat, 30 April 1914).

Dit seizoenverlof wordt toegestaan door de schooloverheid (gemeentebestuur of bestuur van de vrije lagere school) in overleg met de schoolinspectie; het wordt schriftelijk verleend (art. 7, derde lid).

In geval de schoolinspectie en de schoolhoofden het niet eens kunnen worden, beslist de minister van openbaar onderwijs in laatste instantie (art. 7, vierde lid).

HOOFDSTUK VI

Toezicht

AFDELING I. — *Op de inschrijving.*

24. — Het toezicht slaat vooreerst op de inschrijving van de leerplichtige kinderen (art. 8 en 9).

Artikel 8 bepaalt uitvoerig de praktische werkwijze :

Ieder jaar, één maand vóór de datum vastgesteld voor de aanvang van het schooljaar, wordt door de gemeentebesturen de lijst der schoolplichtige kinderen aan de kantonnale inspecteur van het lager onderwijs overhandigd. Vijftien dagen voor dezelfde datum laten zij, ten verzoeke van deze ambtenaar, een bericht aan de gezinshoofden aanplakken, waarbij gewezen wordt op de verplichtingen die hun krachtens deze wet opgelegd zijn, en waarbij degenen die voor hun kinderen een schorsing van de leerplicht op grond van artikel 2 van deze wet wensen te bekomen, verzocht worden een daartoe strekkende schriftelijke en met redenen omklede aanvraag tot de kantonnale inspecteur te richten.

Dit bericht brengt verder nadrukkelijk in herinnering, dat het gezinshoofd vrij is zijn kinderen te sturen naar de school die het verkiest, en dat het verboden is enige dwang op hem uit te oefenen om hem een school op te dringen, welke niet de school zijner keuze mocht zijn.

Dit bericht zal in iedere gemeente aangeplakt worden aan de deur van het gemeentehuis, aan de voornaamste ingang van iedere lagere gemeentelijke, aangenomen of aanneembare school, en verder in elk belangrijk gehucht.

Aan de hand van de lijsten van de leerplichtige kinderen, bezorgd door de gemeenten, worden dan de inschrijvingen gecontroleerd, onder de leiding van de kantonnale inspecteur (zie art. 8, vierde lid).

25. — Wat betreft de kinderen die onderwijs genieten ten huize of in een inrichting die niet aan staats-toezicht onderworpen is, of die zich bevinden in een van de gevallen voorzien door artikel 2 van deze wet, zendt het gezinshoofd vóór 1 October rechtstreeks een bericht aan de kantonnale inspecteur. Zij kunnen deze verplichting ook overlaten aan het hoofd van de vrije school waar hun kind onderwezen wordt, maar dit gebeurt dan toch op eigen verantwoordelijkheid (art. 8, vijfde lid).

In geval van tekortkoming aan deze bepalingen van artikel 8 wordt gehandeld overeenkomstig artikel 9: waarschuwing bij ter post aangetekend schrijven door de kantonnale inspecteur, die moet beantwoord worden binnen de acht dagen; bij gebreke daarvan en in geval van onvoldoende antwoord, aangifte bij de procureur des konings. Voor de waarschuwingen die langs de post niet konden besteld worden, kan de kantonnale inspecteur een beroep doen op de plaatselijke politie, of op de bij de schooloverheden aangestelde afgevaardigde voor de kinderbescherming.

AFDELING II. — *Op het schoolbezoek.*

26. — Het toezicht slaat ook op het schoolbezoek (art. 10).

Er zal practisch als volgt tewerk gegaan worden :

Op het einde van elke maand zenden de schoolhoofden aan de kantonnale inspecteur de lijst van de leerlingen die zonder geldige reden ook maar één halve dag afwezig waren.

De kantonnale inspecteur stuurt een waarschuwing aan het nalatig gezinshoofd : dat hij zal aangeklaagd worden bij de procureur des konings in geval van een nieuwe tekortkoming in de loop van hetzelfde schooljaar.

Bij nieuwe ongewettigde afwezigheid gedurende een halve dag in de loop van een volgende maand van hetzelfde schooljaar wordt aangifte gedaan bij de procureur des konings.

27. — Artikel 31, c, tweede lid, bepaalt als tuchtstraf in geval van schuldige nalatigheid van het onderwijzend personeel dat de afwezigheid der leerlingen niet zou ter kennis brengen van de overheid : de gehele of gedeeltelijke weigering van de periodieke weddeverhoging.

28. — De plaatselijke politie is gehouden tot medewerking aan het toezicht. Boven (n° 25) werd reeds gewezen op de opdracht die haar kan opgelegd worden door de kantonnale inspecteur wanneer zijn waarschuwingen over de post niet konden besteld worden. Artikel 10, derde en vierde lid, belast de plaatselijke politie en de staatspolitie ermede, de schoolplichtige kinderen, die zij gedurende de schooltijden op straat of in het veld rondzwerfend aantreffen, naar hun school te brengen of te laten brengen. Wanneer ze een kind aantreffen dat in geen enkele school ingeschreven is, maken ze een proces-verbaal op van hun bevindingen, dat onmiddellijk aan de procureur des konings van het rechterlijk arrondissement overgemaakt wordt. Deze maakt desnoods de zaak bij vordering aanhangig bij de kinderrechtcr, met de opdracht in te grijpen.

HOOFDSTUK VII

Sancties

29. — Het nalatig gezinshoofd, of hij nu een overtreding begaan heeft op de wetsbepalingen aangaande de inschrijving van leerplichtige kinderen of aangaande het schoolbezoek, zal door de schoolinspectie aangeklaagd worden bij de procureur des koning (art. 11).

Deze magistraat zal de zaak aanhangig maken voor de kinderrechtcr, ofwel de zaak ter beschikking overmaken aan de ambtenaar van het openbaar ministerie bij de politierechtbank, die de zaak voor de vrederechter aanhangig zal maken.

De termen van de wet (art. 11, eerste lid) zijn enigszins onduidelijk: de letterlijke zin suggereert dat ook voor de politierechtbank gedagvaard wordt op vordering van de procureur des konings. Wat natuurlijk onmogelijk is. Alhoewel er onmiddellijk mag aan toegevoegd worden dat het is alsof de procureur des konings handelt door tussenkomst van de ambtenaar van het openbaar ministerie.

30. — Bij het bepalen van de richting die hij aan de zaak zal geven, zal de procureur des konings zich laten leiden door het belang van het kind. De kinderrechtcr zal de gevallen te beslechten hebben die een strenge bestraffing vergen, b.v. gevallen van herhaling, of waar het gaat om kinderen die zedelijk verwaarloosd worden.

Er dient op gewezen te worden dat het kind zelf niet kan vervolgd worden wegens een inbreuk op de leerplicht; de wet spreekt alleen van het gezinshoofd. Het is wel uitzonderlijk dat, inzake leerplicht, de kinderrechtcr een meerderjarig persoon kan straffen. Maar ter gelegenheid van zijn veroordeling kan tegenover het kind een der maatregelen getroffen worden die bepaald zijn in artikel 13, wet van 15 Mei 1912, de kantonnale inspecteur bij voorkomend geval gehoord (art. 11, achtste lid; — *Min. Verkl.*, Senaat, 1 Mei 1914; — zie Tw. *Kinderbescherming*).

Voor hoelang kunnen die maatregelen gelden: is de duur beperkt tot de duur van de leerplicht of kan de kinderrechtcr een langere duur bepalen, b.v. tot de meerderjarigheid?

Deze rechtskwestie werd tot op heden nog niet principieel opgelost. Dergelijke soort zaken worden door de kinderrechtcr gewoonlijk in feite beslecht, rekening houdend met het belang van het kind.

31. — De plaatselijke bevoegdheid van de rechtbank wordt bepaald door de woonplaats van het gezinshoofd en hangt niet af van de plaats waar de school gelegen is, die door het kind bezocht wordt (Pol. Paturages, 5 Oct. 1934, *J.T.*, 1934, 783).

Behoort het gezinshoofd tot het leger dan is de militaire rechtsmacht bevoegd (Krijgshof, 19 Febr. 1931, *Pas.*, 1932, II, 21; *B.J.*, 1931, 408, met noot W.v.H.).

32. — Om het gezinshoofd te veroordelen, zal de rechter dienen na te gaan of alle bestanddelen van de overtreding voorhanden zijn :

1. het moet gaan over een leerplichtig kind,
2. het gezinshoofd moet een eerste verwittiging ontvangen hebben,
3. niettegenstaande het strafbaar feit een overtreding is, moet de kwade wil vastgesteld worden (Verbr., 17 Juli en 9 Oct. 1922, *Pas.*, 1923, I, 396 ; — Verbr., 15 Jan. 1923, *Rev. Adm.*, 1923, 514 ; *Pas.*, 1923, I, 158 ; — Verbr., 12 Nov. 1923, *Pas.*, 1924, I, 25).

De rechter oordeelt soeverein over het bestaan van die kwade wil (Verbr., 14 Mei 1923, *Rev. Adm.*, 1923, 456).

Het ontbreken van één van deze drie bestanddelen heeft voor gevolg dat een vonnis, op voorziening van het veroordeelde gezinshoofd, zonder verwijzing zal verbroken worden (Verbr., 22 Nov. 1926, *Pas.*, 1927, I, 337).

33. — Bij inbreuk op de leerplicht zoals in vorig nummer omschreven wordt het nalatige gezinshoofd tot een geldboete van 1 tot 25 fr. veroordeeld (art. 11).

De wet gebruikt de volgende bewoordingen :

De betrokken magistraat stelt het tegen de gedaagde aangevoerde feit vast en verwijst, zo er slechte wil is, in een geldboete van 1 tot 25 frank.

Sommige magistraten interpreteerden deze tekst als volgt: wanneer er kwade wil was, moest een veroordeling uitgesproken worden tot een geldboete; maar wanneer er geen kwade wil weerhouden werd, luidde hun vonnis: de rechtbank stelt het feit vast. Vroeger kon men op sommige inlichtingsbulletins deze « veroordeling » vermeld vinden.

Natuurlijk had de rechter moeten vaststellen dat de feiten niet bewezen waren bij gebrek aan het element van de kwade wil, en de verdachte moeten verwijzen van het vervolg.

Deze geldboete is de enige straf door de wet bepaald .

De geldboete kan niet met de wettelijke opdecimes verhoogd worden (Brussel, Kinderr. Beroep, 17 Mei 1922, *R.D.P.*, 1922, met noot Ch. C. ; — Verbr., 17 Juli 1922, *Pas.*, 1922, I, 397, met noot ; — Verbr., 9 Oct. 1922, *Pas.*, 1923, I, 7).

Een subsidiaire gevangenisstraf kan evenmin uitgesproken worden, aangezien deze bijzondere strafwet, na het strafwetboek uitgevaardigd, niet verwezen heeft naar de artikelen 40 en 100 S.W., terwijl integendeel uit de wordingsgeschiedenis van de wet van 19 Mei 1914 blijkt dat zij daarvan heeft willen afwijken (Verbr., 3 Mei 1921, *Pas.*, 1921, I, 370 ; — Verbr., 17 Juli 1922, *Pas.*, 1922, I, 397).

De veroordeling tot een subsidiaire gevangenisstraf brengt de verbreking mede van de gehele beschikking, met volledige verwijzing (Verbr., 3 Mei 1921, *Pas.*, 1921, I, 370 ; *R.D.P.*, 1921, 699 ; — Verbr., 17 Juli 1922, *Pas.*, 1922, I, 397 ; — Verbr., 9 Oct. 1922, *Pas.*, 1923, I, 7 ; — Verbr., 15 Jan. 1923, *Pas.*, 1923, I, 158 ; — Verbr., 12 Nov. 1923, *Pas.*, 1924, I, 25).

34. — Luidens artikel 11, vijfde lid, is er herhaling wanneer het gezinshoofd tenminste eenmaal in de twee vorige jaren veroordeeld werd wegens overtreding van een bepaling van deze wet tot regeling van het lager onderwijs.

In dit geval, zo de geldboete ondoelmatig schijnt te zijn, kan de rechter de overtreder tot een politie-gevangenisstraf veroordelen.

Maar gezien het gezinshoofd de wet op twee verschillende wijzen kan overtreden, dient men bij het vaststellen van de herhaling hiermede rekening te houden: 1) verzuimt het gezinshoofd een schoolplichtig kind te doen inschrijven in een school, dan zal het noodzakelijkerwijze moeten gaan om een tweede kind dat niet in een school ingeschreven werd; 2) betreft het een overtreding op de beschikkingen betreffende het regelmatig schoolbezoek, dan moet het gaan om hetzelfde kind dat de school opnieuw verzuimd heeft, wil er wettelijke herhaling zijn (Min. Omz., 5 Nov. 1922).

35. — De tenuitvoerlegging van het vonnis dat verwijst in een geldboete of in een gevangenisstraf, mag geschorst worden voor een termijn van zes maanden, te rekenen van de datum van het vonnis; het uitstel zal afhankelijk gesteld worden van een getrouw schoolbezoek gedurende de zes maanden te rekenen van de datum van het vonnis (art. 11, derde lid).

De veroordeling wordt als niet bestaande beschouwd, zo gedurende die termijn de veroordeelde zich niet schuldig maakt aan een nieuwe overtreding in schoolzaken (art. 11, vierde lid).

36. — De rechterlijke beslissingen betreffende de overtredingen in schoolzaken zijn onderworpen aan de gewone regelen inzake beroep en verzet (art. 11, zesde lid).

37. — Artikel 11, zevende lid, geeft opdracht aan de procureur des konings alle aanklachten inzake schoolplicht aan te tekenen, en de beslissingen van de rechters ter kennis te brengen van de kantonnale inspecteur.

38. — De wet tot regeling van het lager onderwijs stelt als strafbaar feit het tewerkstellen van leerplichtige kinderen (art. 11, laatste lid).

Zijn strafbaar: de hoofden van ondernemingen, werkgevers, bestuurders of beheerders die leerplichtige kinderen hebben laten werken.

Ook de landbouwers die de diensten hebben benuttigd van andere leerplichtige kinderen dan de hunne, en dit gedurende de schooltijden en buiten de tijdstippen vastgesteld voor de werkzaamheden die het jaargetijde meebrengt, dus de seizoenverloven, en voor de vacaties.

Deze inbreuken zijn strafbaar met de straffen bepaald in artikel 20 van de gecoördineerde wetten op de arbeid van vrouwen en kinderen. Ook artikelen 21 en 22 van die wetten zijn van toepassing.

Het is wel van belang te wijzen op het verschil van tekst in de gecoördineerde wetten tot regeling van het lager onderwijs en in de wetten op de arbeid van vrouwen en kinderen. Deze laatste wet verbiedt het te werk stellen van kinderen van minder dan 14 jaar. Terwijl de gecoördineerde wetten spreken van leerplichtige kinderen. Deze wetten gaan dus verder, want het einde van de leerplicht wordt niet steeds bereikt op 14 jaar (zie boven, n° 11 en volg.).

39. — Ten einde elke ongezonde mededinging tussen het officieel en het privaat onderwijs te voorkomen, bepaalt artikel 12 een andere strafmaatregel: alwie, om een gezinshoofd ertoe te brengen zijn kind naar een school te sturen of het uit een school te trekken, zich te dien einde schuldig maakt aan feitelijkheden, gewelddaden of bedreigingen, of hem doet vrezen dat hij zijn betrekking zou verliezen, of zijn persoon, zijn familie of zijn fortuin aan enig nadeel blootstellen, wordt gestraft met een boete van 50 tot 500 frank (art. 12, eerste lid).

Aanbevelingen, raadgevingen of alle andere middelen om de ene school boven de andere te prijzen, belemmeren de keuze van het gezinshoofd niet, en zijn dienvolgens niet strafbaar.

Is de schuldige een ambtenaar, een openbaar beambte of is hij met een openbare dienst belast, dan kan de boete op het dubbel gebracht worden (art. 12, tweede lid).

De bedienaars van de erediensden, de schoolhoofden en de onderwijzers van aangenomen en aanneembare scholen kunnen niet gelijkgesteld worden met die personen (*Parlem. Bespr.*, Kamer, 11 Dec. 1913; Senaat, 5 Mei 1914).

40. — Met dezelfde bedoeling, nl. de uitschakeling van elke ongezonde mededinging tussen officieel en vrij onderwijs, regelt artikel 12, derde en vierde lid, de verandering van school tijdens het schooljaar (aangevuld door de wet van 14 Aug. 1948).

Het is aan elke lagere school of bewaarschool die aan het stelsel van de schoolwet onderworpen is, verboden, zonder wettige redenen, na verloop van één maand volgende op de aanvang van het schooljaar, een leerling te aanvaarden die uit een andere school komt. De minister van openbaar onderwijs oordeelt over de gegrondheid van de ingeroepen reden om van school te veranderen.

Door het departement van openbaar onderwijs wordt deze verbodsbepaling uitgebreid tot alle middelbare, technische en andere scholen, die leerplichtige kinderen onderwijzen (zie Min. omz., 12 Febr. en 19 Febr. 1949, *Mededeling Minister van Openbaar Onderwijs*, 1949, II, 35 en 37).

KATH. UNIVERSITEIT
Ned. Reformatieverbond
FAC. RECHTSGELERDHEID
BIBLIOTHEEK
